

Limba și literatura română

6

Amplificatorul de competențe

Conținutul acestui amplificator de competențe este organizat în versuri.

GRAMATICA

Verbul (actualizare). Modurile personale și modurile nepersonale. Timpurile verbale ale modurilor personale. Numele propriu-verbului. Verbe predicative și verbe nepredicative. Verbe compozite. Verbe deveniri și auxiliare. Predicatul verbal. Verbele predicativ

REDACȚARE

Cum să scrii un articol

etc.

Cum este realizată o revistă literară?

Cum să scrii o poveste?

Cum să scrii o carte?

Cum să scrii o carte de poveste?

Cum să scrii o carte de joc?

Cum să scrii o carte de școală?

Cum să scrii o carte de muzică?

Cum să scrii o carte de sport?

Cum să scrii o carte de istorie?

Cum să scrii o carte de știință?

Cum să scrii o carte de matematică?

Cum să scrii o carte de fizică?

Cum să scrii o carte de chimie?

Cum să scrii o carte de biologie?

Cum să scrii o carte de geografie?

Cum să scrii o carte de istorie?

Cum să scrii o carte de limbi străine?

Cum să scrii o carte de informatică?

Cum să scrii o carte de matematică?

Cum să scrii o carte de fizică?

Cum să scrii o carte de chimie?

Cum să scrii o carte de biologie?

Cum să scrii o carte de geografie?

Cum să scrii o carte de istorie?

Cum să scrii o carte de limbi străine?

Cum să scrii o carte de informatică?

art
educațional

UNITATEA 1

UNITATEA 2

Cum transmiți oral un mesaj? Comunicarea orală

SURSE

13

- 1. Fotografie • 2. Începutul unui dialog • 3. Dialog • 4. Știre radio
- 5. Discurs

ORAL:

15

Dialogul oral. Monologul oral. Producerea monologului oral.
Acte de vorbire

De câte feluri sunt textele?

Tipuri de texte

SURSE

23

- 1. Fotografie • 2. Afiş • 3. Text nonliterar – anunț • 4. Text literar – *Cai verzi și întâmplări breze* de Marin Sorescu • 5. Text literar – *Acolo unde nu mai e trotuar* de Shel Silverstein

LECTURĂ:

25

Anunțul. Text literar/text nonliterar. Text în proză/text în versuri

LIMBA ROMÂNĂ:

34

Lexicul. Derivarea. Compunerea. Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea). Familia lexicală. Câmpurile lexico-semantice. Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Arhaisme și regionalisme. Noțiuni de fonetică. Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe

REDACTARE:

51

Cum să scrii un anunț

Cum este construită orice narațiune? Opera epică. Narațiunea

SURSE

55

- 1. a. Fotografie; b. Bandă desenată • 2. Tablou zodiacal • 3. Text nonliterar – știre • 4. Text literar – *Povestea unui om leneș* de Ion Creangă • 5. Text literar – *Bătrânul din Lună* de Grace Lin

LECTURĂ:

59

Ştirea. Opera epică. Narațiunea

LIMBA ROMÂNĂ:

67

Verbul (actualizare). Modurile personale și modurile nepersonale. Timpurile verbale ale modurilor personale. Numărul și persoana verbului. Verbe predicative și verbe nepredicative. Verbe copulative (*a fi și a deveni*) și auxiliare. Predicatul verbal și predicatul nominal. Numele predicativ

REDACTARE:

74

Planul de idei. Rezumatul

Cum ajută descrierea povestea? **Opera epică. Descrierea**

SURSE

79

1. Tablou • 2. Harta fizică a României • 3. Text nonliterar – articol Wikipedia • 4. Text literar – *În mijlocul lupilor* de V. Voiculescu • 5. Text literar – *Pânza Charlottei* de E.B. White

LECTURĂ:

87

Descrierea. Tipuri de descriere literară: tabloul, portretul literar. Rolul descrierii în narătivă. Figuri de stil (actualizare). Antiteza

LIMBA ROMÂNĂ:

101

Substantivul (actualizare). Substantive defective de singular sau de plural. Substantive colective. Cazuri și funcții sintactice ale substantivului. Prepoziția (actualizare). *Regimul casual*. Folosirea corectă a prepoziției. Adjectivul (actualizare). Forme flexionare, funcții sintactice. Gradele de comparație ale adjecțivului. Articolul demonstrativ (adjectival)

REDACTARE:

115

Realizarea unei descrieri de tip tablou și de tip portret. Structurarea detaliilor în jurul ideii principale. Semne de punctuație (virgula, linia de pauză)

UNITATEA 4

De ce dialogurile geniale fac narătivurile memorabile? **Opera epică. Dialogul**

SURSE

121

1. Fotografie • 2. Print screen messenger • 3. Text nonliterar – interviu • 4. Text literar – *Vizită...* de I.L. Caragiale • 5. Text literar – *Minunea* de R.J. Palacio

LECTURĂ:

129

Dialogul în textul nonliterar. Dialogul în textul literar. Personajul

LIMBA ROMÂNĂ:

139

Pronumele personal. Pronumele personal de politețe. Funcții sintactice ale pronumelui personal și ale pronumelui personal de politețe. Pronumele posesiv și adjecțivul pronominal posesiv. Funcții sintactice ale pronumelui posesiv și ale adjecțivului pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ și adjecțivul pronominal demonstrativ. Funcții sintactice ale pronumelui demonstrativ și ale adjecțivului pronominal demonstrativ. Numeralul cardinal. Numeralul ordinal. Valoarea substantivală și valoarea adjecțivală a numerialului. Funcții sintactice ale numerialului

REDACTARE:

155

Transformarea textului dialogat în text narativ. Aprecieri personale referitoare la texte epice. Scrisoarea

Ce și cum învățăm din texte cu tâlc?

Opera epică. Fabula

SURSE

163

1. Fotografii • 2. Reclamă • 3. Text nonliterar – articol • 4. Text literar – *Bivolul și coțofana* de G. Topîrceanu • 5. Text literar – *Broasca și vaca* după Jean de la Fontaine

LECTURĂ:

166

Opera epică. Fabula

LIMBA ROMÂNĂ:

173

Adverbul (actualizare). Gradele de comparație ale adverbului. Funcții sintactice ale adverbului. Interjecția (actualizare). Interjecții predicative

REDACTARE:

181

Motivarea unei opinii

UNITATEA 6

Cum surprind textele lirice

bucăți de viață/ipostaze ale realității?

Opera lirică. Pastelul

SURSE

185

1. Desen în pastel • 2. Planul unei clădiri • 3. Text nonliterar – articol • 4. Text literar – *Lunca din Mircești* de Vasile Alecsandri • 5. Text literar – *O sută de sonete de iubire*. 38 de Pablo Neruda

LECTURĂ:

190

Opera lirică. Pastelul – trăsături ale speciei literare. Figuri de stil și elemente de versificație (actualizare)

LIMBA ROMÂNĂ:

201

Predicatul verbal și predicatul nominal (numai cu verbele copulative *a fi* și *a deveni*). Subiectul exprimat și subiectul neexprimat (subînțeles și inclus). Acordul predicatului cu subiectul. Conjunction (actualizare). Folosirea corectă a conjuncției. Notiuni de sintaxă (actualizare). Felul propozițiilor. Fraza. Propoziția regentă. Elementul regent. Coordonarea și subordonarea

REDACTARE:

211

Formularea de aprecieri personale referitoare la texte lirice studiate

Cum transmiți oral un mesaj?

Comunicarea orală

Surse

- 1 FOTOGRAFIE
- 2 ÎNCEPUTUL UNUI DIALOG
- 3 DIALOG
- 4 ȘTIRE RADIO
- 5 DISCURS

DIALOGUL ORAL

- știi să distingi informațiile esențiale dintr-un mesaj oral?
- știi să participe la un dialog?
- știi să-ți adaptezi vorbirea la situația concretă de dialog?

MONOLOGUL ORAL

- știi să recunoști un monolog oral de tip narativ?
- știi să recunoști un monolog oral de tip descriptiv?
- știi să recunoști un monolog oral de tip informativ?
- știi să identifici într-un mesaj oral abaterile de la normele gramaticale?

PRODUCEREA MONOLOGULUI ORAL

- știi să-ți organizezi ideile într-un monolog oral (narativ, descriptiv, informativ)?
- știi să-ți adaptezi vorbirea la situația concretă de monolog?

ACTE DE VORBIRE

- știi să comunici oral cu scop declarat de informare, de luare de atitudine, de exprimare a opiniei?
- știi să-ți organizezi replicile într-un dialog complex?
- știi să inițiezi, să menții și să închei un dialog cu diferite categorii de interlocutori cunoscuți?
- știi să adegvezi elementele nonverbale la mesajul transmis?

1 FOTOGRAFIE

Adora Svitak vorbind publicului la conferința TED din 2012

2 ÎNCEPUTUL UNUI DIALOG

Cum a fost vizita la muzeu?

Super! Stați să vă povestesc...

3 DIALOG

— Luminița, te-am auzit spunându-i ieri lui Alex ceva despre un băiat și bicicleta lui norocoasă. Despre cine era vorba?

— Despre Charlie Simpson, un băiat din Londra. În 2010, când în Haiti a avut loc un cutremur grav, Charlie avea șapte ani. După ce a văzut la televizor imagini cu copii haitieni scoși de sub dărâmături, și-a propus să strângă pentru ei 500 de lire sterline, făcând o cursă cu bicicleta în jurul unui parc de lângă casa lui. În urma cursei de 8 km din jurul parcului, Charlie a atrăs atenția presei, care i-a făcut publică acțiunea. Reacțiile au fost imediate, iar Charlie a strâns de aproape 250 de ori mai mult decât suma pe care și-o propusese. Ce părere ai de gestul lui?

— Cred că prin gestul lui a demonstrat că îi pasă de ceilalți. În primul rând, Charlie și-a pus bicicleta în mișcare, ca să ajute. În plus, a demonstrat că, deși ești mic, important e să-ți dorești mult să ajuti. Gestul lui a schimbat într-un fel lumea...

— Da, Elida, ai dreptate, Charlie e un copil care a schimbat lumea și nu exagerezi când spui asta. La fel ca Ruby Bridges.

— Ruby Bridges? Cine este? N-am mai auzit numele ăsta.

— Ruby Nell Bridges este prima elevă de culoare într-o școală albă. În 1960 avea 6 ani și a fost primul copil negru din sudul SUA care a frecventat o școală destinată exclusiv albilor.

— Și ea a schimbat lumea, nu?

— Da, chiar dacă toți părinții copiilor albi din clasa lui Ruby și-au retras copiii de la școală, iar învățătoarea clasei a refuzat să-i predea. O altă învățătoare, Barbara Henry, a predat toate lecțiile din programa școlară unei clase cu o singură elevă: Ruby Bridges.

— Știi ce, Luminița, acum chiar cred că și noi, copiii, putem să facem lucruri cu adevărat importante.

Toți elevii din municipiul Bistrița au citit astăzi timp de 60 de minute fie dintr-o carte la alegerile, fie din manualele școlare. Am văzut copiii adânciți în lectura unor cărți diverse: *Matilda*, *Pippi Șosejica*, *Cronicile din Narnia*, *Războiul ciocolatei* sau *Darul lui Jonas*. N-au făcut excepție nici elevii din clasa I, care abia au învățat să scrie, dar care cunosc deja literele de tipar. Majoritatea mi-au mărturisit că le place să citească și că văd în lectură o cale de evadare într-o altă lume. Este adevărat că nu toți elevii au fost încântați de ora de lectură, însă au citit și ei.

60 de minute de lectură este un proiect județean lansat astăzi la Bistrița cu ocazia Zilei Copilului.

(transcrierea unei știri radio)

5 DISCURS

Vreau să încep cu o întrebare: când vi s-a spus ultima oară că sunteți copilăroși? De fiecare dată când formulăm cereri iraționale sau manifestăm un comportament irresponsabil suntem etichetați drept copilăroși, iar asta chiar mă deranjează. Până la urmă, uitați-vă la războaiile care au avut loc și întrebați-vă: cine este responsabil de izbucnirea lor? Adulții.

Ce au făcut copiii? Ei bine, Anne Frank a emoționat milioane de oameni cu povestea ei despre Holocaust, Ruby Bridges a contribuit la sfârșitul segregării în Statele Unite și, cel mai recent, Charlie Simpson a contribuit la strângerea a 120.000 de lire pentru Haiti cu micuța lui bicicletă. Deci, după cum vedeti, vârsta nu are nimic de-a face cu comportamentul copilăros.

Știți, copiii învață multe de la adulții, dar și noi avem multe de împărtășit. Elevii ar trebui să-și învețe și ei profesorii. Între adulții și copii, învățarea ar trebui să fie reciprocă. Din păcate, în realitate e puțin diferit, și asta are de-a face cu încrederea sau cu lipsa acesteia.

Dacă nu ai încredere în cineva, îi aplici restricții. Însă mai rea decât restricțiile este subestimarea de către adulții a abilităților copiilor. Nouă ne plac provocările, dar dacă așteptările sunt modeste, credeți-mă, ne vor face să ne limităm la ele. Părinții mei nu au avut așteptări modeste de la mine și de la sora mea. Bine, nu ne-au spus să ne facem doctori sau avocați sau ceva în genul acesta, dar pe când eram foarte mici tata ne-a citit despre Aristotel și despre pionieri în lupta cu microbii.

Mi-a plăcut să scriu de la vârsta de 4 ani, iar la 6 ani mama mi-a cumpărat un laptop cu Microsoft Word. Mulțumesc, Bill Gates, și mulțumesc, mamă. Am scris mai mult de 300 de povestiri pe micuțul meu laptop și am vrut să le public. În loc să râdă de această absurditate sau să-mi spună să aștept până mai cresc, părinții mei m-au susținut cu adevărat. Multă dintre editori nu au fost la fel de încurajatori. Dar o editură, Action Publishing, a hotărât să riște crezând în mine și ascultând ce aveam de spus. Mi-au publicat prima carte, *Degete zburătoare* – o vedetă aici!

Vă mulțumesc pentru atenția acordată azi, deoarece ascultându-mă ați dovedit că vă pasă. Scopul nu este să transformați copiii în tipul de adult care sunteți, ci în adulții mai buni decât dumneavoastră, ceea ce poate fi greu, ținând seama de calificările pe care le aveți. Cu toate acestea, progresul există tocmai pentru că noi generații și noi ere cresc și se dezvoltă mai bine decât cele anterioare. Din acest motiv nu mai suntem în Evul Mediu. Indiferent de ceea ce sunteți, este necesar să creați oportunități pentru copii în aşa fel încât să crească și să vă poată uimi.

Mulțumesc.

(adaptare a discursului susținut în 2010 de Adora Svitak, la 12 ani, în cadrul conferințelor TED*)

*TED – abreviere de la Technology, Entertainment, Design (Tehnologie, Divertisment, Design).

Libris.RO

I. ABORDAREA GLOBALĂ A SURSELOR – IMAGINE, TEXT (1 – 5)

- Care dintre surse ți-a plăcut mai mult? Motivează-ți, pe scurt, răspunsul.
- Grupează cele cinci surse în două categorii, în funcție de tipul de comunicare pe care îl ilustrează (comunicare dialogată/monologată).
- Două dintre sursele date se află într-o relație strânsă. Care anume? Prezintă-ți răspunsul în fața colegilor.

II. ABORDAREA INDIVIDUALĂ A IMAGINILOR ȘI A TEXTULUI MULTIMODAL (1 – 2)

- Subliniază răspunsul corect.
  - În fotografia ce reprezintă sursa 1 este ilustrată o situație de comunicare dialogată/monologată.
  - Sursa 2 ilustrează o situație de comunicare dialogată/monologată.
- Privește fotografia de la sursa 1. Precizează trei elemente ale cadrului.
- Cine se află în prim-planul fotografiei-sursă 1 și ce semnifică acest fapt?

- Notează trei lucruri care îți atrag atenția la Adora Svitak. Pot fi aspecte care țin de mimică, de poziția corpului, de direcția privirii etc.
- Comportamentul nonverbal al unui vorbitor poate fi interpretat de cei care îl ascultă. De exemplu, poziția depărtată a picioarelor este semn de deschidere, de relaxare. Ce alte elemente nonverbale trădează relaxarea, în cazul Adorei Svitak?
- Precizează locul în care se află copiii din fotografia ce reprezintă sursa 2.

- Ce îți sugerează cadrul și ținuta vestimentară a copiilor din fotografia-sursă 2?
- Unul dintre copii ține capul plecat. Ce poate sugera acest fapt, având în vedere ce întrebă?
- Ce sugerează răspunsul dat, despre vizita la muzeu? Motivează-ți răspunsul.

DIALOGUL ORAL

Amintește-ți!

Dialogul este forma de comunicare dintre două sau mai multe persoane. Prin dialog, interlocutorii își transmit informații cu diverse scopuri. Cea mai frecventă formă a dialogului este conversația. În cadrul unei conversații, partenerii de dialog solicită și oferă informații, își exprimă opiniile, își exprimă acordul sau dezacordul față de un subiect.

- Încercuiește litera/literele corespunzătoare răspunsului/răspunsurilor corecte.
  - Într-o conversație, modul de adresare trebuie adaptat:
    - locului în care are loc dialogul;
    - relațiilor dintre cei care participă la dialog;
    - orei la care are loc dialogul;
    - vârstei participantilor la dialog.
  - În timpul unei conversații trebuie:
    - să-ți asculti cu atenție partenerii de dialog;
    - să nu-ți întrerupi partenerii de dialog;
    - să vorbești mult;
    - să vorbești clar.

C. În timpul conversației adaptarea la interlocutor/interlocutori se face prin:

a. forme de limbă folosite;

b. gesturi și mimică;

c. modul de adresare;

d. tonul vocii.

2. Precizează în ce situații se pot folosi următoarele enunțuri ce reprezintă formule de salut și de inițiere a unei conversații:

a. Salutare, măi! Ce mai faci? _____

b. Bună! Știi că mâine are loc premiera filmului *Trolii*? _____

c. Bine ai venit, Andrei! Ce-ați mai făcut azi la școală? _____

d. Bună ziua! Nu vă supărăți, știți cumva unde este agenția de voiaj? _____

e. Bună dimineață, copii! Ce lecție ați avut de pregătit pentru astăzi? _____

f. Bună ziua, domnule Matei. Eliza este acasă? _____

3. Găsește formule de salut și de inițiere a conversației și formule de încheiere a conversației, potrivite pentru fiecare dintre următoarele situații:

a. îl suni pe colegul tău de bancă, Andrei, iar la telefon îți răspunde mama lui;

b. suni la ușa vecinului pentru a-l ruga să te ajute să înlocuiești un bec;

c. îți anunți părinții că ai câștigat un concurs;

d. îți anunți cel mai bun prieten că ai câștigat un concurs.

4. Recitește textul de la sursa 3 și completează tabelul dat.

Interlocutorii	
Statutul lor	
Relațiile dintre interlocutori	
Tema conversației	
Formula de inițiere a conversației	
Formulare prin care se solicită o explicație	

5. Completează dialogul de la sursa 3 cu câte o formulă adecvată de salut și de încheiere a conversației.

6. Fiecare dintre următoarele fragmente din sursa 3 are un anumit scop (convingerea interlocutorului, solicitare și oferire de informații, exprimarea acordului). Notează în casete scopul potrivit fiecărui caz.

a. — Luminița, te-am auzit spunându-i ieri lui Alex ceva despre un băiat și bicicleta lui norocoasă. Despre cine era vorba?

— Despre Charlie Simpson, un băiat din Londra.

b. — Ce părere ai de gestul lui?

— Cred că prin gestul lui a demonstrat că îi pasă de ceilalți. În primul rând, Charlie și-a pus bicicleta în mișcare, ca să ajute. În plus, a demonstrat că, deși ești mic, important e să-ți dorești mult să ajută. Gestul lui a schimbat într-un fel lumea...

c. — Și ea a schimbat lumea, nu?

— Da, chiar dacă toți părinții copiilor albi din clasa lui Ruby și-au retras copiii de la școală, iar învățătoarea clasei a refuzat să-i predea. O altă învățătoare, Barbara Henry, a predat toate lecțiile din programa școlară unei clase cu o singură elevă: Ruby Bridges.

7. Într-o comunicare orală, interlocutorii utilizează mijloace verbale (cuvinte), dar și mijloace nonverbale (gesturi, mimică, poziția corpului etc.). Ce mijloace nonverbale ar putea însoții dialogul de la sursa 3?

---

8. Imaginează-ți că dialogul de la sursa 3 se poartă între un copil și un adult. Ce modificări ar surveni?

---

9. Joc de rol

a. **Lucrați în perechi.** Notați pe câte un biletel următoarele cuvinte: *colegul 1, colegul 2 și trageți la sorti*. Fiecărui elev î se atribuie astfel unul dintre cele două roluri. Colegul 1 a fost plecat din localitate cu părinții și, revenit la școală, vrea să îi prezinte colegului 2 cum a decurs călătoria, ce a văzut în timpul ei, impresiile sale etc. Colegul 1 începe să povestească, iar colegul 2 va interveni cu întrebări suplimentare.

b. **Organizați-vă în grupe a câte patru elevi.** Notați pe câte un biletel următoarele cuvinte: *mama, tata, copilul, sora mai mare*. Fiecărui elev î se atribuie, prin tragere la sorti, unul dintre cele patru roluri. Rolul copilului este de a-și convinge părinții să îl lase la o petrecere în pijamale, organizată de cineva din clasă. Sora mai mare intervene în discuție, pentru a-l susține sau nu pe copil.

MONOLOGUL ORAL

Amintește-ți!

Monologul este forma de comunicare prin care o persoană se adresează unui public, fără a aștepta răspuns din partea acestuia.

Monologul informativ are ca scop oferirea de informații auditoriului.

Monologul narativ presupune relatarea unor întâmplări, a unor evenimente.

În monologul descriptiv se prezintă detaliat un obiect, o persoană, un loc etc.

Un monolog bun nu ar trebui să dezvolte mai mult de trei idei.

Un monolog trebuie să aibă introducere, cuprins și încheiere.

Rolul introducerii este de a capta atenția publicului. Este importantă stabilirea contactului vizual cu auditoriul și adaptarea discursului la vîrstă celor din asistență și la scopul monologului. În cadrul cuprinsului vor fi detaliate ideile, iar încheierea trebuie să ofere o concluzie convingătoare.

1. Te-ai aflat vreodată în situația de a fi emițătorul unui monolog oral? Dar în situația de a fi receptorul unui monolog oral? În care dintre cele două situații te-ai simțit confortabil și de ce? Prezintă răspunsul tău în fața clasei.

2. Completează casetele cu exemple de situații din viața de zi cu zi în care se folosește monologul oral.

---

3. Textele de la sursele 4 și 5 sunt monologuri. Recitește-le și completează rubricile tabelului.

Respect pentru oameni și cărți	Sursa 4	Sursa 5
Cine este emițătorul		
Cine este receptorul		
Care este subiectul abordat		

4. Formulează în caiet, pentru sursa 4 și sursa 5, câte două idei principale și câte două idei secundare.

5. Încercuiște litera corespunzătoare răspunsului corect și motivează-ți alegera.

Textul de la sursa 4 este un monolog:

- a. descriptiv; _____
- b. narativ; _____
- c. informativ. _____

6. Recitește discursul Adorei Svitak. Cum a ales ea să înceapă? De ce crezi că a recurs la această strategie?

7. În discursul ei, Adora Svitak amintește numele unor copii. Cu ce scop folosește aceste exemple?

8. Identifică secvența narativă din discursul Adorei și rezum-o oral.

9. În încheierea monologului ei, Adora formulează o concluzie despre rolul adulților. Prezintă, în 30 – 40 de cuvinte, concluzia Adorei.

PRODUCEREA MONOLOGULUI ORAL

1. Exprimă-ți oral opinia față de una dintre ideile susținute de Adora în discursul ei.

2. Prezintă colegului de bancă volumul din care citești acum, *Amplificatorul de competențe*. Nu uita că trebuie să respecti structura unui monolog informativ, astfel că prezentarea ta va avea:

- introducere, în cadrul căreia vei menționa subiectul abordat și, eventual, ce aspecte vei atinge;
- cuprins, ce va conține prezentarea propriu-zisă a cărții;
- încheiere, o reluare a aspectelor importante pe care le-ai evidențiat.

Cere-i colegului tău să-ți evaluateze monologul după următoarea grilă:

Aspectul urmărit	Respectare în totalitate	Respectare parțială	Nerespectare
Prezentarea a respectat subiectul.			
Prezentarea a avut introducere.			
În cadrul cuprinsului a fost prezentat subiectul, alături de 2 – 3 aspecte ale acestuia.			
Încheierea a reluat aspectele importante.			
Prezentarea a fost clară și a oferit informații utile.			

3. Lucrați în grup. Organizați-vă în grupe de câte patru elevi. Alegeți unul dintre subiectele următoare pentru a susține un monolog informativ în fața clasei:

Respect pentru oameni și cărti

- prezentarea modului în care se descarcă o aplicație pe telefonul intelligent sau pe tabletă;
- prezentarea modului de pregătire a ceaiului sau a unui fel de mâncare;
- prezentarea modului în care se elaborează un monolog informativ.

Evaluati prestația celorlalte grupe folosind grila de la exercițiul anterior.

4. Relatează colegilor o întâmplare comică la care ai asistat. Va trebui să precizezi locul, timpul și persoanele care au participat la acea întâmplare, să prezinti evenimentele în ordinea logică și cronologică, să te exprimi clar, iar în relatată să folosești mimica și gestica.

5. Privește fotografia alăturată. Imaginează-ți ce s-a întâmplat înainte de a fi făcută. Relatează oral întâmplarea, mai întâi pe un ton neutru, apoi pe tonul cuiva care se amuză și în cele din urmă pe tonul unei persoane revoltate.

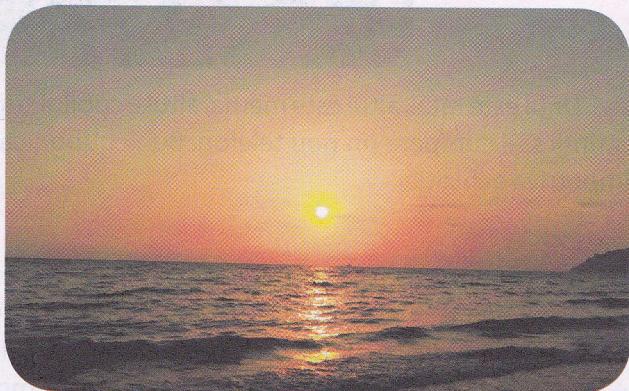
6. Amintește-ți de un incident amuzant petrecut la școală, în timpul unei ore. Povestește oral întâmplarea, interpretând următoarele roluri:

- al elevului implicat; **b.** al unui coleg de clasă aflat în ipostaza de martor neimplicat; **c.** al profesorului.

7. Descrie oral una dintre jucăriile preferate când erai în clasele primare.

8. Alege una dintre fotografii de mai jos. Prezintă-i oral conținutul, referindu-te la spațiu, la momentul zilei, la elementele identificate și la cromatică.

9. Prezintă portretul unui coleg/al unei colege, fără să-i dezvăluui numele, dar referindu-te atât la înfățișare, cât și la trăsături morale. Cere-le colegilor să recunoască persoana pe care le-ai descris-o.

ACTE DE VORBIRE

EXERCIȚII INDIVIDUALE

1. Prezintă, într-un monolog de trei minute, un film care ţi-a plăcut.

2. Imaginează-ți că ai fost desemnat să ţii un scurt discurs în fața elevilor din clasa a V-a, la începerea anului școlar. Notează ce aspecte crezi că ar interesa auditoriul tău, elaborează un plan al discursului și apoi prezintă-l în fața clasei tale.

EXERCIȚII ÎN PERECHI**1. La magazin**

Imaginează-ți că te află într-un magazin și vrei să-i cumperi un cadou surorii mai mici. Pe raftul din stânga vânzătoarei ai văzut o jucărie pe gustul surorii tale. Dă-i indicații vânzătoarei pentru a o putea identifica.

2. Hai să ne cunoaștem!

Imaginează-ți că te află în tabără și ai fost repartizat(ă) în aceeași cameră cu un copil din alt județ. Inițiază un dialog cu acesta despre ce preferințe aveți. Atenție, nu trebuie să acaparezi dialogul. Pune întrebări care să-i permită și celuilalt să vorbească.

3. Vânzătorul insistent

Imaginează-ți următoarea situație: tu și colegii tăi participați la Târgul de Crăciun cu produse create de voi. Ai primit sarcina să te ocupi de vânzarea lor și trebuie să convingi, pe rând, să cumpere un produs:

- un copil din clasele primare;
- un elev din clasa a VI-a;
- un profesor/o profesoară;
- un domn de vîrstă bunicului tău.

Colegul de bancă va juca rolul clientului.

EXERCIȚII ÎN GRUP**1. Joc de rol. În familie**

Împărtiți-vă în grupe de câte patru elevi. Unul este tatăl, altul este mama, altul e copilul și altul bunicul/bunica. Copilul trebuie să-și convingă părinții să-i cumpere un nou telefon. Bunicul/bunica intervine în favoarea copilului sau, din contră, este împotriva achiziției.

2. Conferință de presă

Împărtiți-vă în grupe de 8 elevi. Unul dintre voi este moderatorul, doi dintre voi „vedetele”, personaje dintr-o carte pe care ați citit-o (de exemplu, Grinch și fetița care l-a văzut în noaptea de Crăciun; sau Charlie și domnul Wonka; sau micul prinț și vulpea). Ceilalți veți juca rolul ziariștilor. Ziariștii ridică mâna pentru a-și manifesta dorința de a pune întrebări „vedetelor”. După ce primesc acordul moderatorului, precizează ce ziar sau revistă reprezintă și pun întrebarea, iar „vedetele” răspund.

3. Aha, am fost și eu acolo!

Exercițiul constă în construirea unei povești. Pentru aceasta, este important să pregătiți sala de clasă în aşa fel încât să vă puteți mișca în voie. Un elev va începe povestea, în care este personaj principal. În orice moment al poveștii, oricare dintre voi poate interveni exclamând „Aha, am fost și eu acolo!” și să continue întâmplările, după cum dorește. După o astfel de intervenție, tot grupul trebuie să dea replica: „Și ce-ai văzut, prietene?” Abia apoi cel care a intervenit poate să continue istorisirea.

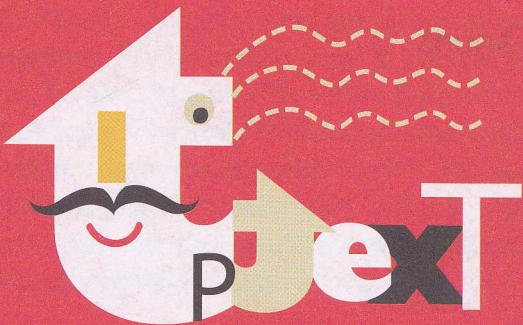

De câte feluri sunt textele?

Tipuri de texte

Surse

- 1 FOTOGRAFIE**
- 2 AFIŞ**
- 3 TEXT NONLITERAR – ANUNȚ**
- 4 TEXT LITERAR – AUTOR ROMÂN**
CAI VERZI ȘI ÎNTÂMPLĂRI BREZE de Marin Sorescu
- 5 TEXT LITERAR – AUTOR STRĂIN**
ACOLO UNDE NU MAI E TROTUAR de Shel Silverstein

Anunțul. Text literar/text nonliterar. Text în proză/text în versuri

- știi să identifici problema principală abordată într-un text literar sau nonliterar?
- știi să identifici problema principală abordată într-un anunț?
- știi să identifici ideile esențiale și intenția comunicativă din spatele acestora?
- știi să identifici trăsăturile unui anunț?
- știi să identifici *tipuri de rîmă* (monorima, rima împerecheată, rima încrucișată, rima îmbrățișată) și *măsura* versurilor?
- știi să identifici modul de reflectare a realității în textul nonliterar (prin comparație cu modul de reflectare a realității în textul literar)?
- știi să sesizezi valorile expresive ale unităților lexicale în textele citite?
- știi să descifrezi mesajul transmis de o imagine sau de textul multimodal?
- știi să explici unele expresii și cuvinte noi, identificate într-un text citit, în context sau cu ajutorul dicționarelor?

LIMBA ROMÂNĂ:

Lexicul. Derivarea. Compunerea. Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea). Familia lexicală. Câmpurile lexico-semantice.

Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Arhaisme și regionalismele.

Noțiuni de fonetică. Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe

- știi să recunoști cărei părți a vocabularului aparțin cuvintelor?
- știi să identifici câmpuri lexico-semantice?
- știi să utilizezi câmpurile lexico-semantice?
- știi să identifici mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului (derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale)?
- știi să utilizezi mijloace interne de îmbogățire a vocabularului (derivare cu sufixe și prefixe, compunere – prin alăturare, subordonare și abreviere, schimbarea valorii gramaticale)?
- știi să sesizezi rolul sinonimiei, al antonimiei și al omonimiei într-un text dat?
- știi să sesizezi sensurile cuvintelor în contexte diferite?
- știi să sesizezi expresivitatea formelor arhaice și regionale?
- știi să utilizezi sinonime, antonime și omonime adecvate în contexte date?
- știi să ortografiezi diftongii, triftongii și vocalele în hiat?
- știi să aplici regula fonetică de despărțire a cuvintelor în silabe?

REDACTARE:**Cum să scrii un anunț**

- știi să redactezi anunțuri?

Respect pentru oameni și cărți

1 FOTOGRAFIE

2 AFİŞ

3 TEXT NONLITERAR – ANUNT

În 28 august, în cinematografele din România va avea loc premiera filmului *Les vacances du Petit Nicolas/Micuțul Nicolas în vacanță*, în regia lui Laurent Tirard. Filmul va putea fi vizionat gratuit la cinema Cityplex – Gold Plaza din Baia Mare sămbătă, 29 august, de la ora 18, dacă se achiziționează de la bar produse de minimum 8 lei.

4 TEXT LITERAR

CAI VERZI ȘI ÎNTÂMPLĂRI BREZE

de Marin Sorescu

Zilei acesteia făceți-i un nod, să n-o uitați ca pe-o jucărie în pod. Veți vedea primul film din viață, începeți, vasăzică, o perioadă măreată. Na, că m-am emoționat și eu ca o femeie, cu toate că sunt frecat de multe spectacole și matinee. Da, de astăzi, acces și voi o să aveți la umbrele de pe pereți.

Aflați că filmul, acest domn, își are rădăcinile în somn. Originile lui se pierd, hăt, în depărtare, când primul om a adormit din picioare. El a început atunci să viseze fel de fel de cai verzi și întâmplări breze. Când s-a trezit era jumătate somnoros, jumătate fericit. Parcă s-ar fi tras a doua oară dintr-o maimuță net superioară. De atunci, printre brontozauri, suliți și săgeți, care fac mare vaier, filmul plutea și el în aer. Până când un scamator fără pereche și-a fotografiat visul și a doua zi l-a scos din cap pe o ureche. Așa a apărut perioada filmului surdomut.